

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ФІЛОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 Філологія

Розробник:

Островська Г.І., викладач української мови та літератури.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри перекладу та філології
гуманітарного факультету університету 31 серпня 2018 року (протокол № 1).

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Завідувач кафедри
перекладу та філології
к.ф.н., доц. Місягіна І.М.**

31 серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із системою понять і термінів дисципліни «Ділове спілкування», розкриття світоглядних основ успішної і ефективної діяльності майбутнього спеціаліста через сферу ділового спілкування в професійно-економічних формах суспільних відносин. Курс покликаний сприяти формуванню у студентів етичної культури мислення і поведінки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є формування правильного розуміння найголовніших принципів, зокрема мовного, за якими відбуваються культурні процеси в побутовій і діловій сферах діяльності людини; теоретично підготувати студентів до участі в різного роду практиках, а саме: тренінгах, семінарах, конференціях, співбесідах, ділових нарад та перемовинах; вивчення культури поведінки ділової людини.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати:**

- сутність поняття «спілкування» та «ділове спілкування»;
- основні правила сучасного етикету, зокрема, правила прийому гостей, поведінки за столом та в громадських місцях;
- основні правила сучасного ділового, службового та телефонного етикету;
- загальні правила ведення ділового листування;
- стратегію і тактику переговорного процесу;
- найважливіші ознаки високої культури мовлення;
- етичні аспекти культури дискусії та шляхи і засоби врегулювання конфліктів;
- основні види і форми ділового спілкування у вітчизняній і міжнародній сфері.

Студенти повинні **вміти:**

- застосовувати основні правила сучасного ділового етикету та міжнародного зокрема
- правила раціонального ділового телефонного спілкування; складати різні види ділових листів з урахуванням усіх необхідних вимог;
- організовувати зустріч делегації партнера і сам процес переговорів;
- здійснювати самопрезентацію в колі ділових людей;
- самостійно формувати власний імідж;
- запобігати загостренню конфліктів у діловому спілкуванні;
- правильно зрозуміти поведінку зарубіжного партнера у діловому спілкуванні, враховуючи особливості ділового етикету представників різних країн.
- аналізувати етикетні явища в професійній діяльності, взаєминах із колегами, партнерами по бізнесу чи співпраці;
- формувати внутрішню культуру майбутнього керівника.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ESTS – 4	Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти та освітньо-кваліфікаційні програми за усіма спеціальностями	Обов'язкова (базова)	
Кількість модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 5		Лекції	
		12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	год.
		Самостійна робота	
94 год.		год.	
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2,5

для заочної форми навчання –

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких:

- словесні (пояснення, лекція, лекції проблемного характеру, міні-лекції, інструктаж);
- наочні (ілюстрація – опорна схема; демонстрація – мультимедійні файли);
- практичні(самостійна робота на занятті та позааудиторна; виконання вправ, завдань; робота в малих групах; семінари-дискусії);
- метод ділової гри;
- репродуктивний метод (мозкові атаки);
- метод моделювання;
- метод проектної роботи(презентації).

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання:

- 1) усне опитування;
- 1) письмовий контроль(виконання тестових завдань);
- 2) самоконтроль, взаємоконтроль;
- 3) презентації і виступи;
- 4) практична контрольна перевірка;
- 5) підсумковий екзамен у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. КУЛЬТУРА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ

Тема 1. Сутність і структура процесу ділового спілкування.

- 1. Спілкування як основа життєдіяльності людей та їхньої взаємодії.*
- 2. Основні навички спілкування.*
- 3. Ділове спілкування, його особливості.*
- 4. Способи ділового спілкування.*
- 5. Форми ділового спілкування.*
- 6. Сучасні форми ділового спілкування.*

Тема 2. Сучасна культура спілкування. Культура мовлення ділової людини.

- 1. Гуманістична спрямованість етики спілкування та її значення.*
- 2. Етика й культура спілкування в пам'ятках історії та літератури.*
- 3. Основні ознаки культури мовлення.*
- 4. Вимоги до мовлення ділової людини. Яких помилок слід уникати.*

Тема 3. Взаємодія та взаєморозуміння у контексті етики і культури ділового спілкування. Моральна культура спілкування та службовий етикет.

- 1. Основні поняття етики.*
- 2. Визначення взаємодії. Манера спілкування, типи взаємодії з людьми.*
- 3. Взаєморозуміння та його рівні. Механізми взаєморозуміння.*
- 4. Правила службового етикету.*
- 5. Моральні норми та принципи, їх значення для досягнення високого рівня культури спілкування.*

Тема 4. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет. Невербальні засоби спілкування.

- 1. Особливості усного мовлення.*
- 2. Культура слухання.*
- 3. Роль жестів і міміки у діловому спілкуванні.*

Тема 5. Публічний виступ. Мистецтво говорити: виступ. Вплив на аудиторію.

- 1. Поняття жанру. Жанри (види) публічних виступів.*
- 2. Структура публічного виступу.*
- 3. Підготовка до публічного виступу.*
- 4. Основні помилки оратора-початківця.*
- 5. Практичні поради ораторові-початківцю. Як подолати страх.*

Тема 6. Проведення ділових бесід, нарад, засідань.

- 1. Класифікація ділових нарад та методика їх раціонального проведення.*
- 2. Підготовка і проведення ділових бесід.*
- 3. Правила конструктивної критики під час мовного спілкування.*

Змістовий модуль II. ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ

Тема 7. Стили спілкування. Культура говоріння.

1. Типові ситуації спілкування.
2. Порядок ведення полеміки.
3. Виступ опонента.

Тема 8. Імідж ділової людини.

1. Поняття про імідж.
2. Зовнішнє враження (вигляд). Як зробити сприятливим перше враження.
3. Ділові якості.

Тема 9. Культура спілкування по телефону. Обмін візитками.

1. Повідомлення як спосіб спілкування.
2. Структура телефонної розмови.
3. Правила спілкування по телефону.
4. Види візитних карток.
5. Правила обміну візитками.

Змістовий модуль III. МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ: МОВА ТА ЕТИКА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 10. Етикет і культура поведінки ділової людини.

1. Етикет як поняття.
2. Категорії етикету.
3. Історія європейського етикету
4. Культура поведінки сучасних українців.
5. Аналіз і співставлення з нормами минулого. ХХ століття – час демократизації норм правил поведінки.

Тема 11. Етика перемовин. Перемовини: практика.

1. Перемовини: загальні рекомендації.
2. Роль перших і останніх фраз.
3. Стратегії й тактики спілкування. Поради щодо місця й часу проведення перемовин. Поради щодо поведінки під час перемовин. Питання Гарві Макея (Harvey Maskau) – стрижневі питання до вдалих перемовин.

Тема 12. Ділові прийоми.

1. Класифікація ділових прийомів
2. Особливості організації та проведення ділових прийомів.
3. Етикет ділових прийомів.

Тема 13. Нетикет або мережевий етикет.

1. Правила мережевого етикету.
2. Основні приписи і заборони.

Тема 14. Мовна культура ділових партнерів.

1. Загальні риси культури ділового мовлення.
2. Культура мови як елемент професійної культури .
3. Основи техніки ділового спілкування.

Тема 15. Ділова кореспонденція.

1. Особливості писемного ділового спілкування.

2. Загальноприйняті правила ділового листування.

3. Види ділових листів.

4. Структура ділового листа.

Тема 16. Бар'єри ділового спілкування та шляхи подолання.

1. Поради щодо подолання перешкод у діловому спілкуванні й перетворення їх на успіх.

2. Як розставляти пріоритети, вивчати й розуміти людей, опановувати власні емоції.

Тема 17. Національні особливості ділового спілкування.

1. Вплив традицій на форми ділового спілкування.

2. Ділова етика в українському суспільстві.

Тема 18. Особливості ділового спілкування в різних країнах світу.

1. Етичні засади спілкування з іноземцями.

2. Етика усного ділового спілкування з іноземцями. Знайомство. Вітання.

3. Рекомендації щодо особливостей поведінки в різних країнах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I.										
Тема 1. Вступ. Сутність і структура процесу ділового спілкування. Основні навички спілкування. Способи ділового спілкування. Форми ділового спілкування. Сучасні форми писемного ділового спілкування.	6	2	2		2					
Тема 2. Сучасна культура спілкування. Культура мовлення ділової людини.	5	2			3					
Тема 3. Взаємодія та взаєморозуміння у контексті етики і культури ділового спілкування. Моральна культура спілкування та службовий етикет.	5	2			3					
Тема 4. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет. Невербальні засоби спілкування.	8		2		6					
Тема 5. Публічний виступ. Мистецтво говорити: виступ. Вплив на аудиторію.	10	2	2		6					
Тема 6. Проведення ділових бесід, нарад, засідань.	6		2		4					
Змістовий модуль II.										
Тема 7. Стилi спілкування. Стратегії й тактики спілкування. Манера спілкування, типи взаємодії з людьми. Культура говоріння.	8	2			6					
Тема 8. Імідж ділової людини.	6				6					
Тема 9. Культура спілкування по телефону.	4				4					
Разом зі змістовим модулем 1, 2	58	10	8		40					
Змістовий модуль III.										
Тема 10. Етикет і культура поведінки ділової людини.	10	2			8					
Тема 11. Етика перемовин. Перемовини: практика.	10		2		8					
Тема 12. Ділові прийоми	8				8					
Тема 13. Мережевий етикет.	8		2		6					
Тема 14. Мовна культура ділових партнерів.	8				8					
Тема 15. Ділова кореспонденція.	6				6					
Тема 16. Бар'єри ділового спілкування та шляхи подолання.	8		2		6					
Тема 17. Національні особливості ділового спілкування.	2				2					
Тема 18. Особливості ділового спілкування в різних країнах світу.	2				2					
Екзамен										
Усього годин	120	12	14		94					

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування : Навч. посіб. – К., 2000.
2. Зусін В.Я. Етика та етикет ділового спілкування. Вид. 2-ге, доп. та перероблене. – К., 2005.
3. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування : Навч. посіб. / Т.Б. Гриценко. — К., 2007.
4. Малахов. Етика спілкування : Навч. посіб. – К.: Либідь, 2006.
5. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин : Навч. посіб. – К., 2008.
6. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації : навч. посіб. / Г. М. Сагач. — 2003. — 356 с.
7. Хміль Ф.І. Ділове спілкування : Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004.
8. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. — Вид. 2-е. — К., 2003.

Додаткова:

1. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. та перероблене. — К.: АртЕк, 2002. — 208 с.
2. Етика ділового та повсякденного спілкування / укл. О. Кубрак. – К., 2004.
3. Єрмоленко С.Я. Мова і український світогляд: монографія / С.Я. Єрмоленко. — К. : НДПУ, 2007.
4. Єрмоленко С.Я. Мовно-естетичні знаки української культури. — К. : Ін-т української мови НАН України, 2009.
5. Лайкер Дж. К. Філософія ТΟΥОТА: 14 принципів роботи злагодженої команди / Джефрі К. Лайкер. — К. : Наш формат, 2017. — 424 с.
6. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. — К., 2001.
7. Пономарів О. Український правопис – повернення до національних засад / Олександр Пономарів. – К.: Просвіта, 2003.
8. Радевич - Винницький Я. Етикет і культура спілкування : Навч. посіб. / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006.
9. Риторика: підручник / З.Й. Куньч, Г.П. Городеловська, І.Д. Шмілик. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 494 с.
10. Степаненко М., Степаненко Н. Найукраїнніша чи націоналістична? // Урок української. – 2001. – №11–12.
11. Стратегії геніїв: 5 найважливіших уроків від Білла Гейтса, Енді Гроува та Стіва Джобса. – Х. : КСД, 2017. – 256 с.
12. Стахів М.О. Український комунікативний етикет : навч. метод. посіб. / М.О. Стахів. – К., 2008.
13. Тараненко О.О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.) / О.О. Тараненко // Мовознавство. – 2002. – №4–5. – С. 33–39.
14. Ткаченко О.Б. Українська мова і мовне життя світу / О.Б. Ткаченко / НАН України ; Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – К., 2004.
15. Томан І. Мистецтво говорити / Іржі Томан. – К., 1996.

16. Трейсі Б. Як керують найкращі / Брайан Трейсі. — Х. : КСД, 2017. — 208 с.
Словники
17. Півторак Г.П. Г – п'ята літера українського алфавіту / Г.П. Півторак // Українська мова: Енциклопедія. — К. : ВД ім. М.П. Бажана, 2000. — С.
18. Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. — Л., 2003.
19. Український орфографічний словник / [уклад.: М.М. Пещак та ін.]. — 3-тє вид., переробл. і доповн. — К. : Довіра, 2002. — 1006 с.
20. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. — К. : Наук. думка, 2007.

Інтернет-ресурси:

1. Словник-антисуржик [Електронний ресурс]. — режим доступу до словн.: <http://hohlopedia.org.ua/antysurjyk/>.
2. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. — режим доступу до словн.: http://hohlopedia.org.ua/slovnuk_inshomovnyk_sliv/.
3. Словник новітніх термінів [Електронний ресурс]. — режим доступу до словн. : <http://mova.info/wordlist.aspx>.
4. **Університет Короля Данила <https://library.iful.edu.ua>**
5. Універсальний словник-енциклопедія [Електронний ресурс]. — режим доступу до словн.: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
6. «Як ми говоримо» Антоненка-Давидовича [Електронний ресурс]. — режим доступу до словн.: <http://slovopecta.org.ua/34/53392-0.html>.
7. Пазяк О. З історії літери Г [Електронний ресурс]. — режим доступу до джерела: <http://www.vox.com.ua/data/osnovy/2006/02/06/z-istorii-literyg.html>